

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
שם הקורס
משפחה וסביבה במזרח אירופה בספרות הזיכרונות
ביידיש
שם המרצה: נתן כהן
שם המחלקה: ספרות עם ישראל (המרכז ללימודי יידיש)
מספר הקורס: 13-946-01
שם הקורס באנגלית
Family and Environment in Eastern Europe in Yiddish Life
Stories

סוג הקורס: הרצאה

היקף נ"ז: 4

שנת לימודים: תשפ"ו

סמסטר: שנתי

יום ושעה: ראשון, 12:00

שעת קבלה: בתאום מראש

מייל מרצה:

Nathan.cohen@biu.ac.il

קישור לאתר למדה:

[/https://lemida.biu.ac.il](https://lemida.biu.ac.il)

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

סיפורי חיים (כתיבה אוטוביוגרפית לסוגיה) הינם מקור חשוב המאפשר הכרות קרובה הן עם המחבר/ת והן עם סביבתם הקרובה והרחוקה. למרות האתגר שבעיסוק בז'אנר, הוא מציב בפני הקורא תכנים שאינם בנמצא בספרות היפה הבדיונית ובמחקר ההיסטורי. במהלך הקורס ייקראו סיפורי חיים שנכתבו בידי גברים ונשים, בגילים שונים, מרקעים מעמדיים ותרבותיים שונים ובעלי השקפות עולם שגיבשו במהלך חייהם, אשר יידיש הייתה שפת אימם ובה בחרו לכתוב את זיכרונותיהם. התכנים שיילמדו יתרכזו בתא המשפחתי המצומצם והמורחב ובסביבה החברתית בה גדלו וחיו. מוקדי המקום והזמן הינם מזרח אירופה במחצית השנייה של המאה התשע-עשרה ותחילת המאה העשרים. הטקסטים ייקראו בעברית.

מטרות/תוצרי הלמידה:

א. ידע

1. הלומדים יכירו שורה של סופרי יידיש, מוכרים יותר ומוכרים פחות, שכתבו סיפורי חיים.
2. הלומדים יבינו את יתרונות וחסרונות הז'אנר כמסמך אישי, כיצירה ספרותית וכמקור היסטורי.
3. הלומדים ייחשפו לאורחות החיים הייחודיים שאפיינו כל מחבר ומחברת ולהיכרות מקרוב עם שלל דמויות קרובות ורחוקות בסביבתם.
4. הלומדים יכתבו מטלה ועבודה מסכמת על יצירות שלא ילמדו בכיתה.

ב. מיומנויות

1. הבחנה בין סגנונות שונים של כתיבת חיים.
2. קריאה ביקורתית של כתיבת חיים.
3. הכרה מקרוב של אורחות חיים של יהודים במזרח אירופה בסוף המאה התשע עשרה ותחילת המאה העשרים.

ג. ערכים

סיפורי חיים כיצירה ספרותית ותרומתם למיקרו-היסטוריה.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת (להרחבה)
1 - 2	מבוא – סיפורי חיים בכלל וסיפורי חיים יהודיים בפרט		John Mandel, "The Autobiographer's Art"; Jan Schwarz, <i>Imagining Lives</i> , pp. 3-22; Marcus Moseley, <i>Being for Myself Alone</i> , pp. 37-66.	
3	גליקל האמל		גליקל: זכרונות 1691–1719 , עמ' י-לב	
4 – 5	מנדלי מוכר ספרים / שלום יעקב אברמוביץ		ורסס , "דרכי האוטוביוגרפיה בתקופת ההשכלה". בימים ההם (מהדורות שונות)	
6 – 7	שלום עליכם		חיי אדם (מהדורות שונות)	
8 – 9	י"ל פרץ		זיכרונות (מהדורות שונות)	
10 – 11	יחזקאל קוטיק		קוטיק, מה שריאיתי , עמ' 13 – 32, 61 – 82.	
12 – 13	פועה רקובסקי		Puah Rakovsky, <i>My Life as a Radical Jewish Woman</i> , pp. 1-19. פועה רקובסקי, לא נכנעתי .	
14	א' ליטבאק		מה שהיה פולין	
15 – 16	י"י טרונק		בילות החורף הארוכים	
17 – 18	הינדה ברגר		פרקי חיים	
19	אייזיק ראבוי		בית הדין של אבא	
20 – 21	יצחק בשביס זינגר		שבתותיה של אמא	
22 – 23	חיים גראדה		מבעד לעינית השעון	
24 – 25	אלכסנדר שפיגלבלאט			
26 והלאה	פרזנטציות של תלמידים			

- ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

מסקל בציון הסופי	תיאור התוצר
25 % מהציון הסופי	מטלת אמצע
75 % מהציון הסופי	מטלת סוף קורס

דרישות הקורס

אין צורך לדעת יידיש.
השתתפות חובה בשעורים והגשת מטלות.

דרישות קדם

שם הקורס	מס' הקורס

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה

1. John Mandel, "The Autobiographer's Art", *Aesthetics and Art Criticism* 27 (1968), pp. 215-226
2. Jan Schwarz, *Imagining Lives: Autobiographical Fiction of Yiddish Writers*, Wisconsin 2005, pp. 3-22
3. Marcus Moseley, *Being for Myself Alone: Origins of Jewish Autobiography*, Stanford 2006

4. Puah Rakovsky, *My Life as a Radical Jewish Woman*, edited and with an introduction by Paula H. Hyman, Bloomington and Indianapolis 2002
5. Michael Stanislawski, *Autobiographical Jews: Essays in Jewish Self Fashioning*, Seattle: University of Washington Press 2005.
6. **עלילות נעורים, אוטוביוגרפיות של בני נוער יהודים מפולין בין שתי מלחמות העולם**, עורך: אברהם נוברשטרן, תרגום מיידיש - עידו בסוק, מרכז זלמן שזר, בית שלום עליכם ואוניברסיטת תל אביב, ירושלים תשע"ב.
7. **הינדה ברגר, בלילות החורף הארוכים, זיכרונות משפחה מהעיירה בגליציה 1870 – 1900**, בתרגום אריה אהרונים, עם עובד, תל אביב 1982.
8. **יצחק בשביס זינגר, בית הדין של אבא**, מיידיש – בלהה רובינשטיין, ספריית הפועלים, תל אביב תשע"א.
9. **גליקל: זכרונות 1691–1719**: ההדירה ותרגמה מיידיש חוה טורניאנסקי, ירושלים תשס"ו.
10. **חיים גראדה, שבתותיה של אמא**, מיידיש - שלמה שנהוד, מסדה, תל אביב תשי"ח.
11. **שמאל ורסס, "דרכי האוטוביוגרפיה בתקופת ההשכלה"**, בתוך: הנ"ל, **מגמות וצורות בספרות ההשכלה**, ירושלים תש"ן, עמ' 249 – 260.
12. **י"י [יחיאל ישעיה] טרונק, פולין**, עברית - עזרא פליישר, ספריית הפועלים, מרחביה תשכ"ב.
13. **א. ליטבאק, מה שהיה: זכרונות על תנועת הפועלים היהודית**, תרגום: ח"ש בן אברם, הקיבוץ המאוחד, עין חרוד תש"ה.
14. **מנדלי מוכר ספרים, בימים ההם**, הוצאות שונות.
15. **י"ל פרץ, "זכרונותי"**, בתוך: **כל כתבי**, הוצאות שונות.
16. **יחזקאל קוטיק, מה שריאיתי: מהדורה מתורגמת ומבוארת בידי דוד אסף**, תל אביב תשנ"ט.
17. **אייזיק ראבוי, פרקי חיים**, עברית - ח. פלג, ספריית הפועלים, תל אביב תשנ"ב.
18. **פועה רקובסקי, לא נכנעתי**, תל אביב תשי"ב.
19. **יעקב שאצקי, "ידישע מעמוארן ליטעראטור"**, **די צוקונפֿט** 30 (1925), עמ' 483 – 488.
20. **שלום עליכם, חיי אדם**, הוצאות שונות.
21. **אלכסנדר שפיגלבלאט, מבעד לעינית השען**, בתרגום בני מר, כרמל, ירושלים תשע"ז